

Kokain

Vad är det?

Kokain är ett centralstimulerande rusmedel.

Kokain utvinns ur kokabuskens blad.^[1] Ur bladen extraheras en kokainalkaloid som med hjälp av saltsyra förädlas till ett ljus, vattenlösligt pulver (kokainhydroklorid).^{[1][2][3]} Pulvret används nasalt genom snortning.^{[2][3][4]} Intravenöst bruk förekommer också, dock i mindre utsträckning.^{[2][3]} Crack och free-base är former av kokain som kan rökas.^{[1][2][3]}

Kokainets renhet varierar med tid och ursprung. Det kokain som rör sig i Finland uppskattas enligt nyhetskällor ha en genomsnittlig renhet på 44 %.^[5] Renheten kan ändå ligga var som helst mellan 2 och 95 %.^[6]

Legal status: Kokain är i Finland narkotikaklassat. Användning, inköp, försäljning och innehav är förbjudet.^{[7][8]} Högsta domstolen har slagit fast att kokain är ett synnerligen farligt narkotikum.^[16]

Utbredning och problemanvändning: Användningen av kokain har i Finland ökat under 2000-talet. Användningen är ändå fortfarande ringa och problemanvändning förekommer knappast alls.^{[9][10][11]}

Hur verkar det?

Kokain verkar stimulerande på centrala nervsystemet. Kokain påverkar särskilt dopamin och noradrenalinmedierade neurotransmittorer, vilket förhindrar återfall i nervcellen.^{[2][3]} Verkningarna känns av inom några minuter och varar i 20–45 minuter. Effekten av rökt kokain (crack, free-base) är kortvarigare och betydligt starkare.^[3]

Verkningarna av kokain är beroende av individuell känslighet, substansens renhet, dosering och användningsmetod.^[3]

Psykiska verkningar: Kokain piggar upp, stimulerar, ger energi, förbättrar prestationsförmågan och höjer humöret.^{[2][4]} Substansen eliminerar sociala fobier, hämningar och ångest. Självkänslan kan under påverkan av kokain vara bättre.^[3] Irritabilitet, ångest, oro och paranoia är vanliga skadeverkningar. Under påverkan av kokain kan stora humörsvägningar förekomma.^{[2][3][4]}

Fysiska verkningar: Kokain höjer blodtryck och hjärtfrekvens.^[2] Kokain höjer också halten av syre och glukos i blodet. Under användning kan pupillerna vidgas.^[2] Kokain minskar aptiten och sömnbehovet.^{[2][3]}

Medicinsk användning: Kokain har allmänt använts som lokalbedövningsmedel bland annat inom öron-, näsa- och halskirurgi.^[3] Numera används substansen framför allt för ytlig rengöring av slemhinnor.^[13]

Huvudsakliga risker

Akuta risker: Användning av kokain är förenad med risk för blodkoagulation, rytmstörning, hjärtmuskelinflammation, hjärninflammation och överhettning av kroppen.^[3] Dessa är vanligen följderna av överdosering av kokain. Överdoser kan också vara förenad med förlamning av andningsvägarna. Andra symptom på överdosering är hallucinationer, panikattacker och paranoia. Symptomen liknar följderna av riklig användning av amfetamin.^[1]

Kokainanvändning har också förknippats med plötsliga epileptiska anfall,^[3] också om orsakssammanhanget inte är helt klarlagt.^[14]

Allvarliga komplikationer är vid små doser ganska osannolika. Sannolikheten växer med större doser.^[3] Sannolikheten för obehagliga och oväntade verkningar växer också med osäkerhet om renhet och kokainhalt i den substans som sålts som kokain.^[12]

Risker med blandbruk: Vissa läkemedel, såsom SSRI-depressionsmediciner och MAO-hämmare, stärker kokainets

stimulerande verkningar. Detta ökar belastningen på hjärta och blodomlopp. [3] Samtidigt bruk av flera olika rusmedel ökar de rusmedelsrelaterade kort- och långsiktiga riskerna. [11]

Risker med riklig användning: Av långvarigt kokainbruk kan följa bland annat undernäring, sömnsvårigheter, kronisk trötthet, ångest, depression, minnes- och koncentrationssvårigheter, huvudvärk, spasmer och panikattacker. [3] Rikligt bruk ökar också sannolikheten för paranoida tankegångar och andra psykotiska symptom. Symptomen kan tillspetsas till psykosor som pågår i flera dygn. [3]

Nasal kokainanvändning kan på lång sikt ge upphov till kronisk snuva, näsblod, försvagat luktsinne eller leda till hål i nässkiljeväggen. [1] [15]

Beroende: Den som använder kokain ofta kan utveckla ett starkt beroende. [1] När bruket avslutas följer trötthet, utmattning, nedstämdhet, självdestruktivitet och paranoida tankegångar. [2] [3] [4] Tolerans mot den effekt av kokainet som höjer välbefinnandet växer med kontinuerlig användning. [3]

Användning under graviditeten: Kokainanvändning under graviditeten kan leda till andningsvårigheter, tarmskador, hjärnskador och epileptiska anfall hos den nyfödda. Det nyfödda barnet kan också ha mindre huvudomkrets. Kokainbrukande mödrar löper större risk för missfall och prematur födsel. [2]

Hur kan riskerna minimeras?

Det är alltid riskabelt att använda rusmedel. I fråga om olagliga rusmedel ökas risken av att man aldrig kan vara säker på substansens sammansättning. Inga metoder för att minimera riskerna kan helt eliminera dem.

Beroende och långsiktiga skador kan undvikas genom att använda substansen så sällan som möjligt.

Överdoseringsfall kräver omedelbar läkarvård.

link

Källor ►

Källa till webbadress: <https://paihdelinkki.fi/sv/databank/snabbinfo/kokain>